

ÖNCÜ, 30 Ocak 1962:

DOÇ. DR. NEJAT BENGÜL

Prof. Dr. Aydın YALÇIN

Kendi fikirleri hakkında daima bir ihtiyat kaydı duyan, «metodik şüphe» ile düşüncelerini devamlı şekilde tarayan bir aydın olarak Nejat, yalnız iktisat sahasında değil, fakat genel olarak içtimaî ilimler sahasında çok vaadkâr bir kafa idi...

Zaman zaman şöyle konuşulduğunu siz de duymuşsunuzdur: «Memleketin yetiştirdiği aydınlar, Çanakkale Harbinde yedek subay olarak kütle halinde mahvolmasaydı, bugün memleket kimbilir daha ne kadar ileride olurdu». İşte arkadaş ve meslekdaş olarak Nejat'ın aramızdan ebediyen ayrılmış olduğunu duyduğum zaman memlekete tam hizmet çağına girmişken, birden yok olan aydınların hikâyesini yukardaki gibi gayri ihtiyarî tedai ettim. Çünkü Nejat, bugün eşine çok az rastladığımız bir kabiliyet olarak, uzun ve devamlı hazırlıklarla kendini yetiştirmiş örnek aydınlarımızdandı.

1926 yılında İstanbul'da doğan Nejat, bir çok Türk aydını gibi orta sınıf şartları içinde yetişti. Babası, subay olarak uzun yıllar devlet hizmetinde bulunmuştu. 1943 yılında Ankara Kolejinden mezun oldu ve Siyasal Bilgiler Fakültesi müsabaka imtihanında üçüncülüğü kazanarak Üniversite çalışmasına başladı; bu suretle kendisini içtimaî ilimler sahasında yetiştirecek bir manevi gelişme istikameti seçti. 1948 yılında Fakültede iktisat asistanı olarak kaldı ve ilim sahasında parlak bir kariyerin ilk adımını attı. 1947 yılında son sınıfta iken talebem olarak Nejat, cevval ve verimli bir kafanın bütün özelliklerini gösteren bir kabiliyet olarak dikkatimi çekmişti. Asistan olarak, entellektüel hayatın genç dimağlara verdiği merak ve araştırma heyecanını, nasıl yaşadığını yakından görmüş, iktisat ve içtimaî ilimler alanında, fikir arka-

daşı olarak birlikte hissettiğimiz, tecrübe ettiğimiz zihnî egzersizlerin her ikimize de ne büyük manevi tatmin kaynağı olduğunu farketmiştim. 1952 - 53 yıllarında Fulbright bursunu kazanarak Amerika'da Wiscounsın Üniversitesinde bulundu. Dönüşünde Forum Dergisinin hazırlanması ve yürütülüşünde en çok güvendiğim arkadaşlardan biri olmuştu. En anlayışlı, en seviyeli tahlil ve yorumlarda kendisine güvenirdik. İmzasız çıkan bir çok yazılarını bugün bile sarahatla hatırlamaktayım. 1956 yılında parlak bir başarı ile doçentlik imtihanını kazandı. 1957 - 59 yıllarında Rockefeller bursu ile iki yıl için tekrar Amerika'ya gitti. Boston'da MIT'de bir yıl, Stanford Üniversitesinde de bir yıl çalıştı. İktisadın çeşitli sahalarında hem nazari hem de tatbiki mahiyette, zihnini işgal eden meselelere dair araştırmalar ve denemeler yayınladı. Meseleleri ele alırken, mütevazi mahviyetkâr tavrı, onun gerçek ilim adamına yakışır zihniyetini açıkça gösteriyordu. Anlaşamadığımız konularda bile, kendisiyle tartışmak, konuşmak gerçekten zevkli bir işti. Çünkü hiçbir zaman inatçı ve dogmatik tavır takınmıyor; muhatabının noktai nazarını tam olarak anlayabilmek için, dürüst ve samimi bir gayret gösteriyordu. İnsan onunla konuşurken, mutlaka meselenin başka bir yönünü görüyor, fikri ve zihnî temaslarında daha aydınlanmış, daha zenginleşmiş olarak çıktığını hissediyordu. Kendi fikirleri hakkında daima bir ihtiyat kaydı duyan, «metodik şüphe» ile düşüncelerini devamlı şekilde tarayan bir aydın olarak, Nejat yalnız iktisat sahasında değil, fakat genel olarak içtimaî ilimler sahasında da çok vaadkâr bir kafa idi.

En büyük acımız, verebileceğinin daha yüzde 95 ine kavuşmadan, onun aramızdan ayrılmasıdır. Yazıları, hâtıraları, arkadaşları arasındaki anıları ile, Türk cemiyetinin yetiştirebileceği müstesna kafalardan biri olarak, Nejat'ı gelecek nesillere hiç olmazsa bir miktar tanıtabilirsek belki birazcık teselli bulabilir, onun hâtırasıyla kendimizi oyalayabiliriz.